

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hallituksen keskeiset ilmastotoimet ja saavutukset

Ilmasto- ja energiapoliittinen ministerityöryhmä 17.2.2023

Tausta

- Ilmastonmuutos on Sanna Marinin hallitusohjelman ensimmäinen sana. Hiilineutraali Suomi 2035 on ollut yksi hallituksen päätavoitteista. Suomen tavoitteet ja toimet ovat herättäneet paljon kansainvälistä mielenkiintoa.
- Ilmasto- ja energiapoliittinen ministerityöryhmä on koordinoanut hallituksen ilmastotyötä. Ministerityöryhmän puheenjohtajana on toiminut ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo.
- Ministerityöryhmän sihteeristö on koonnut hallituksen keskeiset ilmastotoimet ja saavutukset, jotka on pyritty ryhmittelemään hallitusohjelman teemojen mukaisesti.

Ilmastotoimien yhteenvedon sisältö

- Suomi on hiilineutraali vuonna 2035
- Kohti fossiilivapaata hyvinvointiyhteiskuntaa
- Liikenteen päästöjen puolittaminen
- Hiilinieluja ja varastoja vahvistetaan
- Hiilinielujen romahtamiseen vastataan
- Asumisen ja rakentamisen hiilijalanjälkeä pienennetään
- Merkittäviä toimia luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi Suomessa
- Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä on vahvistettu
- Oikeudenmukaisen siirtymän toimenpidekokonaisuus
- Euroopan unionin ilmastopolitiikkaan vaikuttaminen

Suomi on hiilineutraali vuonna 2035

- Ilmastolaki on uudistettu. Lakiin on lisätty hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035 ja päästövähennystavoitteet vuosille 2030 ja 2040 sekä päivitetty vuoden 2050 tavoite.
- Laadittu kattavat ilmastosuunnitelmat, joilla hiilineutraaliustavoite voidaan saavuttaa: ilmastolain mukaiset keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma, maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma ja kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma, sekä erillinen ilmasto- ja energiastrategia.
- Laadittu Suomen kestävän kasvun ohjelma koronapandemian jälkeiseen talouden elvytykseen. Ohjelma vauhdittaa Suomen vihreää siirtymää ja ilmastotoimia yhteensä yli miljardilla eurolla, ja vipuvaikutuksineen sen arvioidaan saavan liikkeelle ilmastotyöhön investointeina jopa neljä miljardia euroa. Ohjelman päästövähennysvaikutukseksi on arvioitu jopa kolme miljoonaa CO₂-ekvivalenttitonnia. Venäjän hyökkäyssodan aiheuttaman energiakriisin vuoksi kansallista lisärahoitusta vihreään siirtymään on vielä lisäksi kohdennettu noin 800 miljoonaa euroa.

Kohti fossiilivapaata hyvinvointiyhteiskuntaa

- Hallitus on toteuttanut energiaverouudistuksen, jossa korotettiin fossiilisten polttoaineiden veroja ja kevennettiin puhtaiden ratkaisujen verotusta. Lämmityspolttoaineiden veroa korotettiin, yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon verotukea alennettiin, ja sähköveroluokan II veroa alennettiin EU:n vähimmäisverotasolle. Lisäksi luovutaan vaiheittain energiaintensiivisille yrityksille maksettavasta polttoaineiden energiaveron palautuksesta.
- Yhdessä teollisuuden kanssa on laadittu 13 toimialan vähähiilitiekartat. Esimerkiksi terästeollisuudessa vähähiili-investointeja ja -toimia on aikaistettu alkuperäisiin suunnitelmiin nähden.
- Suomen Ilmastorahasto perustettiin vauhdittamaan uusia energiaratkaisuja sekä laitettiin liikkeelle historiallisen suuret energiatuet ja tuki kivihiilestä irtautumiselle, joilla on edistetty puhdasta energiantuotantoa. Ilmastorahaston tase on 2,8 miljardia euroa.
- Laadittiin biokaasuohjelma ja toteutettiin sen toimenpiteitä. Biometaanin tuotanto lähti kasvuun vuonna 2019 ja on ollut kasvussa siitä lähtien. Biokaasun ja biometaanin tuotanto oli yli 900 GWh vuonna 2021.

Liikenteen päästöjen puolittaminen

- Laadittiin fossiilittoman liikenteen tiekartta ja aloitettiin sen toimeenpano.
- Erityisesti sähköisen liikenteen sekä biokaasun ja vedyn liikennekäytön infrastruktuuria on tuettu. Lisäksi on tuettu taloyhtiöiden ja työpaikkojen latausinfra kehittämissä sekä täyssähköautojen, sähkö- ja kaasukäyttöisten pakettiautojen ja sähkö- ja kaasukuorma-autojen hankintaa sekä ajoneuvojen muuntamista etanoli- ja kaasukäyttöiseksi.
- Sähköautojen (sähköautojen ja ladattavien hybridien) osuus on noussut vuoden 2019 alusta vuoden 2022 loppuun 15 500 noin 150 tuhanteen, ja niiden osuus ensirekisteröidyistä henkilöautoista oli n. 38 % vuonna 2022.
- Uusiutuvien polttoaineiden jakeluvélvoite vuodelle 2030 on nostettu 34 %:iin.
- Lisäksi on toteutettu päästöperustainen liikenteen työsuhde-etujen verotuksen uudistus, poistettu täyssähköautojen autovero, toteutettu romutuspalkkiokampanja, osoitettu rahoitusta kuntien kävely- ja pyöräinfra investointihankkeisiin sekä toteutettu joukkoliikenteen ilmastoperusteinen tuki.

Hiilinieluja ja varastoja vahvistetaan

- Metsähallitukselle on laadittu uudet omistajapolitiittiset linjaukset, laajennettu tuhkalannoituksen tukea turvemaille, annettu tukea joutoalueiden metsitykseen sekä uudistettu metsänhoidon suosituksia.
- Turvepeltojen päästöjä vähennetään vedenpinnan nostolla sekä perustamalla ilmastokosteikkoja CAP:n investointi- ja hoitotuella sekä kansallisella tuella.
- Laaja maankäyttösektorin ilmastotoimien Hiilestä kiinni –kokonaisuus
- EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) kansallisen suunnitelman toimeenpano on käynnistetty vuoden 2023 alusta.
- Uusilla toimilla tavoitellaan 3 Mt CO₂-ekv nettonielun kasvua.

Hiilinielujen romahtamiseen vastataan

- Valtion hallinnoimissa talousmetsissä ohjataan metsien käsittelytapoihin, jotka vahvistavat nettonielua.
- Nettonielujen vahvistamistavoite otetaan huomioon myös jatkossa Metsähallituksen tulostavoitteiden asettamisessa.
- Ensiharvennuksiin kiinnitetään huomiota, jotta ne toteutetaan suositusten ja lakien mukaisesti koko maassa.
- Informaatio-ohjausta turvemaiden maaperäpäästöjen vähentämiseksi lisätään.
- Hiilensidontaa edistävien luonnonhoitotoimien rahoitukseen on allokoitu merkittävä lisärahoitus.
- Lisätoimia valmistellaan edelleen kevään 2023 aikana mm. maankäytön muutosmaksu ja metsälain ilmastoarviointi. Lisäksi on asetettu virkatyöryhmä nettonieluja vahvistavien toimien selvitys- ja valmistelutyöhön, ml. taloudelliset ohjauskeinot.
- Haasteena on nostaa Suomen nettonielua niin, että se olisi arviolta -17,8 – -11,7 Mt CO₂-ekv (teknisten korjausten määrästä riippuen) vuonna 2030. Kun maankäyttösektori oli nettopäästölähde 0,9 Mt CO₂ ekv vuonna 2021.

Asumisen ja rakentamisen hiilijalanjälkeä pienennetään

- Rakennuslaki on uudistettu. Laki ohjaa vähähiiliseen ja kiertotalouteen nojaavaan rakentamiseen.
- Uusi energiakorjausten avustus, avustukset asuinkiinteistöjen ja kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseksi.
- Velvoitteet sähköajoneuvojen latauspisteistä ja latauspistevalmiuksista rakennuksissa. Sähköautojen kotilatausinfra tukea on jatkettu ja käyttöön on otettu uusi tuki työpaikkojen latausinfrale.
- Vähähiilistä rakentamista sekä puurakentamista on edistetty.
- Haettavaksi tulevat myös pankkien kautta myönnettävät energiaomavaraisuuslainat.

Merkittäviä toimia luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi Suomessa

- Uusi Helmi-elinympäristöohjelma perustettu, METSO-ohjelmaa jatkettu sekä suunnattu erillistä rahoitusta Pohjois-Suomen metsiensuojeluun. Yleisesti ottaen luonnonsuojeluun on osoitettu keskimäärin yli 100 miljoonaa euroa vuodessa lisäistä rahaa.
- Lisäksi päätetty suojella noin 30 000 hehtaaria valtion metsäisiä maita ja soita eri puolilla Suomea.
- Luonnonsuojelulainsäädäntöä on uudistettu. Mm. tiukasti suojeltujen luontotyyppien suojelua vahvistettiin.
- YK:n luonnon monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen puitteissa on neuvoteltu uusi sopimus: uudet tavoitteet, joiden avulla pysäytetään luonnon köyhtyminen ja käännetään luonnon monimuotoisuus elpymisuralle.
- Valmisteltu Suomen kansallisia sitoumuksia EU:n biodiversiteettistrategian 30% suojelupinta-alatavoitteen ja 10% tiukan suojelun saavuttamiseksi sekä luonto- ja lintudirektiivin lajien ja luontotyyppien suojelutason parantamiseksi.

Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä on vahvistettu

- Kiertotalouden strategisella ohjelmalla tavoitellaan muutosta, jolla kiertotaloudesta tulee taloudelle uusi perusta. Ohjelma edistää kiertotalousmarkkinoita ja –palveluita sekä osaamista.
- Linjattiin ensimmäistä kertaa tavoite taittaa luonnonvarojen ylikulutus Suomessa.
- Jätelakia on uudistettu ja lain muutoksella laajennetaan biojätteen keräysvelvoitetta, nostetaan kierrätystavoitteita ja edistetään jätteen synnyn ehkäisyä. Jätesektorille on luotu visio, joka tukee kierrätys- ja kiertotaloustavoitteita.
- Muovitiekarttaa (2018) on toimeenpantu ja päivitetty keväällä 2022. EU-rahoitteisen muovien kiertotaloutta vauhdittavan PlastLife-hanke on käynnistetty.
- Uusi Suomen biotalousstrategia, kestävästi kohti korkeampaa arvonlisää, julkaistiin keväällä 2022.
- Uutena avauksena poistotekstiileistä on alettu valmistaa kierrätysraaka-aineita Paimion kiertotalouslaitoksella marraskuusta 2021 alkaen. Tavoitteena on avata vuonna 2025 Turun Topinpuistoon täyden mittakaavan jalostuslaitos, jossa pystytään käsittelemään suomalaisten kotitalouksien poistotekstiilien lisäksi tekstiiliä myös muista Itämeren maista.

Oikeudenmukaisen siirtymän toimenpidekokonaisuus

- Tuet vihreään siirtymään mm. liikenteessä ja energiaremonteissa. Asuinkiinteistöjen öljystä luopumista on tuettu avustuksilla ja kotitalousvähennyksellä.
- Puhtaisiin investointeihin on valmisteltu EU-rahoituksella valtion lainatakausmalli mm. energiansäästöremontteihin. Sen kokonaismäärä on n. 700 miljoonaa, josta Suomen valtion osuus on 100 miljoonaa.
- Energiaturpeesta irtaantumista tuetaan turvealan yrittäjille ja työntekijöille suunnatuilla tuilla sekä turvetta korvaavien kaukolämmön investointien tukemiseen. Suora tuki 70 milj. euroa, lisäksi 172 milj. euron verotuki.
- Venäjän hyökkäyssodan aiheuttaman energiakriisin tuomaa sähkön hinnan voimakasta nousua ihmisille kompensoidaan sähkötuilla ja laskujen pidennetyllä maksuajalla sekä alennetulla arvonlisäverolla.
- Vihreän siirtymän investointeja vauhditetaan määräaikaisilla lupa- ja muutoksenhakukäsittelyiden etusijamenettelyillä.
- Kiinnitetty huomiota ja selvitetty vihreän siirtymän aiheuttamia koulutus- ja osaamistarpeita. VISIOS-hankkeen ehdotukset valmistuvat 3/2023.
- Otettu käyttöön uudenlaisia osallistavia menetelmiä- ja tapoja mm. ilmastopolitiikan pyöreä pöytä ja kansalaisraati sekä perustettu nuorten ilmasto –ja luontoryhmä.

Euroopan unionin ilmastopolitiikkaan vaikuttaminen

- Suomi on tukenut EU:n sitoumuksia vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä sekä EU:n vuoden 2050 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista.
- Suomen päästökehitykseen ja ilmastopolitiikkaan vaikuttavat suuresti heinäkuussa 2021 esitelty komission 55-valmiuspaketti, jonka avulla vuoden 2030 päästövähennystavoite on tarkoitus keskeisesti saavuttaa.
- Suomi on tukenut valmiuspaketin korkean kunnianhimon tason yllä pitämistä ja tuonut esille kansallisia ominaispiirteitä.
- Neuvottelut on saatu loppuun henkilö- ja pakettiautojen CO₂-standardien, taakanjaon, maankäyttösektorin ilmastotavoitteita säätelevän LULUCF-asetuksen, hiilirajamekanismin sekä päästökaupan ja ilmastotoimien sosiaalirahaston osalta.

Lisätietoja:

Ympäristöneuvos ja energia- ja ilmastopoliittisen ministerityöryhmän pääsihteeri
Jarmo Muurman
jarmo.muurman@gov.fi

Erityisasiantuntija
Heidi Alatalo
heidi.alatalo@gov.fi

Ilmasto- ja energiapoliittisen ministerityöryhmän nettisivut <https://ym.fi/hiilineutraalisuomi2035>

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET